

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บรรพบุรุษมีความเฉลียวฉลาดในการคิดค้น ดัดแปลงและพลิกแพลงในการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย เช่น มือ เท้า เข่า ศอก และศีรษะ เข้าต่อสู้ป้องกันปกป้องส่วนที่อ่อนแอของร่างกายได้เป็นอย่างดี วิธีการต่อสู้และป้องกันตนเองของไทยซึ่งจะนำเอาของชาติอื่นมาเทียบไม่ได้ การต่อสู้ด้วยมือเปล่าของไทยเป็นศิลปะแห่งการต่อสู้ประจำชาติ เรียกว่า “มวยไทย” (เสถียร สถาพงศ์. 2533 : 3)

มวยไทยเป็นศิลปะประจำชาติไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณนับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี จนกระทั่งถึงปัจจุบันแต่ในสมัยกรุงสุโขทัยนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับมวยไทยอย่างชัดเจนว่ามีความเป็นมาอย่างไรทราบเพียงเล็กน้อยว่าชาวไทยในสมัยสุโขทัย ฝึกมวยไทยไว้เพื่อป้องกันตัวในเวลาออกศึกเท่านั้นและในสมัยนี้ พระมหากษัตริย์ทรงต้องมีความรู้เกี่ยวกับมวยไทยอย่างถ่องแท้ด้วย (โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง. 2522 :18-19)

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยในครั้งนั้นประเทศไทยเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่า ชาวไทยถูกกวาดต้อนไปไว้ในพม่า เมื่อพระเจ้าอังวะจัดพิธียกจักรเจดีย์เกษราตุ และมีงานจัดฉลองขึ้นในครั้งนั้น ได้มีการแข่งขันชกมวยโดยพระเจ้าอังวะรับสั่งให้นักมวยไทยที่มีฝีมือดีให้ไปทำการแข่งขันชกมวยกับนักมวยพม่า นายขนมต้มนักมวยไทยได้ขึ้นชกกับพม่าโดยชกติดต่อกันถึงสิบคนและสามารถเอาชนะเอาชนะนักมวยพม่าได้ทั้งหมดจนได้รับคำชมเชยจากพระมหากษัตริย์พม่าว่า “คนไทยตัวเล็กมีพิษสงรอบตัวหากมีเจ้านายดีไหนเลยจะเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่เรา” นัยว่านักชกมวยชาวไทย ได้สร้างชื่อเสียงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา (ปัญญา ไกรทัศน์. 2536 :14-15) นอกจากนี้ขนมต้มแล้วยังมีพระเจ้าเสือ ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับมวยไทยมาก ถึงกับปลอมพระองค์ออกไปชกมวยกับชาวบ้านอีกด้วยนับได้ว่ามวยไทยในสมัยนั้นได้รับความสนใจจากประชาชนทุกชั้น แต่โดยมากวัตถุประสงค์ของการฝึกมวยไทยสมัยนั้นชาวไทยต้องฝึกมวยคู่กับกระบี่กระบองเพื่อใช้ในการออกศึกสงครามและเป็นศิลปะป้องกันตัว (ถวัลย์ มาศจรัส. 2529 : ก)

ในสมัยกรุงธนบุรีจึงได้มีการฝึกมวยไทยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะคนในสมัยนี้ก็คือคนในสมัยอยุธยาตอนปลาย ดังนั้นลักษณะการดำเนินชีวิตและศิลปะแขนงต่างๆ จึงถูกถ่ายทอดมาถึงสมัยกรุงธนบุรีด้วย วัตถุประสงค์ในการฝึกหัดมวยไทยสมัยนั้นจะฝึกไว้เพื่อป้องกันตัวและใช้ออกศึกสงครามเพราะตลอดเวลาที่กรุงธนบุรีได้เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย 15 ปีนั้น ประเทศไทยต้องทำศึกสงครามกับพม่าถึง 7 ครั้ง นอกจากนั้นแล้วทหารที่มีฝีมือดีในการชกมวยจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายเล็อกด้วย (ประเสริฐ วิทยารัฐ และคณะ. 2528 : 8)

นายเล็อกมีหน้าที่รักษาพระเจ้าแผ่นดิน บุคคลที่ได้รับเลือกให้ได้รับตำแหน่งนี้ต้องมีความรู้เรื่องมวยไทยเป็นอย่างดีมีความซื่อสัตย์สุจริต ดังนั้นชายไทยในสมัยนั้นจึงนิยมฝึกหัดมวยไทยมากเพราะต้องการที่จะเลื่อนตำแหน่งทางสังคมของตนเองจากไพร่ให้เป็นนายเล็อก ตัวอย่างที่นักมวยเลื่อนตำแหน่งทางสังคมให้เห็นอย่างเด่นชัดได้แก่ พระยาพิชัยดาบหักหรือนายทองดี ฟินขาว นายทองดีเป็นชาวบ้านธรรมดาแต่มีใจรักการชกมวยมากจึงพยายามฝึกซ้อมจนเก่งและสามารถถ่ายทอดวิชามวยไทยให้กับคนอื่นได้ประกอบกับเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์มีความจงรักภักดีต่อเจ้านาย จึงได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นเรื่อยๆ จากชาวบ้านธรรมดาจนถึงตำแหน่งพระยาในที่สุด (มงคล คำเมือง. 2532 :38)

การที่นักมวยสามารถเปลี่ยนตำแหน่งทางสังคมของตนเองให้สูงขึ้นได้นั้น จึงทำให้ประชาชนหันมาฝึกมวยไทยกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกลุ่มบุคคลที่นิยมฝึกหัดมวยไทยมากที่สุดได้แก่กลุ่มทหารเพราะนอกจากจะมีโอกาสได้รับคัดเลือกให้เป็นนายเล็อกแล้วยังมีไว้ป้องกันตัวและแสดงความเป็นชายชาติวีรในสมัยนั้นอีกด้วยซึ่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นวัตถุประสงค์ในการฝึกหัดมวยไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือฝึกหัดเพื่อสืบทอดศิลปะมากกว่าการออกศึกสงคราม (ถวัลย์ มาศจรัส. 2529 : ข)

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ที่ใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายแทนอาวุธชนิดอื่นได้แก่ มือ 2 , เข่า 2 , เท้า 2 , ศอก 2 , และศีรษะ ซึ่งรวมเรียกว่า นวอาวุธ (การแข่งขันชกมวยไทยในปัจจุบันได้ห้ามใช้ศีรษะเป็นอาวุธ) โดยคิดหาทวิธีในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้ผสมกลมกลืนกันจนมีประสิทธิภาพสูงสุดในการต่อสู้ป้องกันตัว และมีการตั้งชื่อท่าทางการต่อสู้ดังกล่าวให้ฟังแล้วไพเราะหรือเข้าใจง่ายโดยเทียบเคียงลักษณะท่าทางมวยกับชื่อหรือลีลาของตัวละคร เหตุการณ์หรือสัตว์ในวรรณคดีเช่น เราวัณเสงา หนุมาณถวายแหวน นางมณโฑนั่งแทน อิเหนาแทงกลุข ฯลฯ ท่ามวยบางท่าก็เรียกชื่อตามสิ่งๆ ที่คุ้นเคยในวิถีชีวิตของคนไทย ในยุคสมัยนั้นๆ เช่น เทรกวคลาน คลื่นกระทบฝั่ง หนูไต่ราว มอญยันหลัก ฉนวนทอดแห เป็นต้น

เพราะเมื่อเอ่ยชื่อท่ามวยแล้วจะทำให้นึกถึงท่าทางการต่อสู้ที่ง่ายขึ้น ซึ่งมวยไทยมีหลายประเภท แต่ถ้าแบ่งตามลักษณะการเข้าต่อสู้ การรุก การรับและการใช้หมัด เท้า เข่า สอก พอที่จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 3)

1. มวยหลัก หรือมวยแข็ง หมายถึง นักมวยประเภทที่มีวิธีการต่อสู้แบบรัดกุม สุขุม รอบคอบตั้งท่าคุมมวยและจดมวยแบบมั่นคง การจดมวยและการเคลื่อนไหวตัวเคลื่อนไหวเท้าก้าวย่าง จะเต็มไปด้วยความระมัดระวัง คูล้ายเชิงซ้าไม่คึกคะนองนักมวยประเภทนี้ จะตั้งรับและรอจังหวะเป็นมวยสุขุมเยือกเย็นมีท่าหักถ้าโค่นคือใช้ศิลปะมวยไทยได้หนักหน่วง รุนแรงແແม่่นยำ ทั้งหมัด เท้า เข่า และสอก มีความทรหดอดทนมานะพยายามสูง

2. มวยเกี้ยว หรือมวยอ่อน หมายถึง นักมวยไทยที่มีวิธีการต่อสู้ที่ใช้ชั้นเชิงแพรวพราว การเข้าทำคู่ต่อสู้ จะใช้กลลวงมากมาย มวยเกี้ยวจะเคลื่อนไหวอยู่เสมอจะไม่หยุดนิ่ง โดยเคลื่อนไหวตัวไปมาทั้งด้านซ้ายและด้านขวาสลับกัน ทำให้คู่ต่อสู้จับทางมวยยากมีลีลาท่าทางแคล่วคล่อง ว่องไวหลอกล่อหลบหลีกได้ดี มีสายตาศิริกรับและออกอาวุธหมัด เท้า เข่า สอก ได้อย่างรวดเร็ว

3. นอกจากนี้ยังมีมวยอีกประเภทหนึ่ง ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างมวยหลักและมวยเกี้ยวคู่กัน ไปคือมีทั้งความคล่องแคล่วว่องไวและรุนแรงในการใช้ หมัด เท้า เข่า สอก

ศิลปะมวยไทยจึงเป็นมรดกของการสังฆวัฒนธรรม และประเพณีหลายๆ ด้านอย่างผสมกลมกลืนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณ คาถาอาคม คนตรี วรรณกรรม คุณธรรมและจริยธรรม ศิลปะมวยไทยจึงเป็นศาสตร์และศิลป์ที่บรรพบุรุษไทยได้คิดค้นอย่างชาญฉลาด โดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายผสมผสานกับพลังกายและพลังแห่งจิตวิญญาณของมนุษย์ออกมาเป็นลีลากระบวนท่าของการต่อสู้ได้อย่างงดงาม น่าเกรงขาม พิธีกรรมต่างๆ ที่มีขึ้นตั้งแต่มอบตัวเป็นศิษย์ จนกระทั่งการถ่ายทอดการเรียนรู้จบกระบวนท่าไม้มวยไทยของครูมวยแต่ละคนนั้นแฝงไปด้วยคติธรรมแห่งความรู้รักสามัคคีในหมู่คณะ ความกตัญญูกตเวที ความมีความมานะพยายามมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นประ โยชน์ต่อร่างกายและจิตใจของตนเอง สังคมและชาวโลก คนไทยในอดีตที่มีความสามารถปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์มากมายทั้งยังเป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศเช่น นายขนมต้มเป็นนักมวยไทยที่มีฝีมือเก่งในการใช้อาวุธทุกส่วนทุกท่าของแม่ไม้มวยไทย สามารถชกจนชนะนักมวยพม่าได้ถึงเก้าคนสิบคน ในคราวเดียวกัน วิธีการชกก็ไม่มีการกติกาคืออะไรที่แน่นอนคงเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย ชกจนกว่าจะมีฝ่ายใดชนะ โดยเด็ดขาด (ธวัช รัตนนาถิชาติ. 2507 : 113) ปัจจุบันศิลปะมวยไทยได้กลายเป็นศิลปะประจำชาติ ที่ชาวไทยทุกคนต้องภาคภูมิใจ

ทั้งมีกติกามวยไทยและแก้ไขปรับปรุงมาตามลำดับจนมีพระราชบัญญัติมวยไทยเพื่อควบคุมการแข่งขันกีฬามวยไทย ศิลปะมวยไทยยังถือเป็นศิลปะการต่อสู้ชั้นเยี่ยม เป็นที่นิยมฝึกและแข่งขันในหมู่คนไทยและชาวต่างประเทศ ดังนั้นการฝึกมวยไทยจึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่บุคคลทั่วไปจะฝึกมวยไทยเพราะว่าศิลปะมวยไทยมีสิ่งที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจ ดีความ ฝึกฝนและทดลองอีกมากแต่หากใครเข้าใจศิลปะ และศาสตร์แห่งศิลปะมวยไทย โอกาสที่จะพัฒนาฝีมือให้ก้าวแกร่งยิ่งขึ้น ศิลปะมวยไทยนับเป็นมรดกที่มีคุณค่าสูงยิ่งของสังคมโลกซึ่งนานาประเทศพยายามศึกษาหาความรู้ในศิลปะมวยไทยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับความสามารถของตนให้ร่วมการแข่งขันมวยไทยระดับอาชีพหรือเพื่อการออกกำลังแต่การฝึกศิลปะมวยไทย และการแข่งขันมวยไทยในปัจจุบัน ธุรกิจและการพนันเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้รูปแบบการแข่งขัน ตลอดจนการให้คะแนนของกรรมการตัดสินได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งให้ความสำคัญกับศิลปะแม่ไม้มวยไทยในการแข่งขันน้อย แต่ให้ความสำคัญกับนักมวยที่ใช้พลังกำลังในการต่อสู้ จึงส่งผลให้ผู้ฝึกสอนและนักมวยฝึกเฉพาะอาวุธแม่ไม้มวยไทยไม่กี่ท่า โดยจะเน้นอาวุธเข้า เท้า และหักให้คู่ต่อสู้ล้มหรือเสียการทรงตัวตามลักษณะการให้คะแนน ของกรรมการตัดสิน เพื่อเป็นที่ชื่นชอบของผู้เข้าชมการแข่งขันมวยไทย ส่วนใหญ่เป็นเซียนพนันมวยมากกว่าเป็นผู้ชื่นชอบศิลปะของชาติแขนงนี้ ผิดกับอดีตที่การแข่งขันแสดงถึงความงดงามในยุทธวิธีการต่อสู้ มีท่าทางที่หลากหลายตลอดจนประเพณี และศีลธรรมอันดีที่เป็นเอกลักษณ์ถูกละทิ้ง หรือปฏิบัติไม่เหมาะสม ไม่เข้าใจในรากฐานและคุณค่าแห่งวัฒนธรรมประเพณี การแข่งขันบนเวทีฝุ่น ฟ้าใบจึงเป็นการแข่งขันเพื่อหวังชัยชนะเพียงอย่างเดียว ตลอดจนการแข่งขันเน้นการตีเข้าและทำให้คู่แข่งล้มหรือเสียเหลี่ยมมวย โดยเฉพาะช่วงใกล้และสิ้นสุดของการแข่งขัน หัวหน้าคณะหรือผู้จัดการนักมวยมีส่วนสำคัญกับการตัดสินใจ และให้คะแนนของกรรมการตัดสินเป็นอย่างมาก ดังนั้นลีลาการออกอาวุธ การป้องกันตัวจึงขาดศิลปะที่งดงามและกลยุทธ์มวยไทย ทั้งที่ศิลปะแม่ไม้มวยไทยมีมากมาย แม้จะมีการส่งเสริม ให้รางวัลแก่นักมวยที่ใช้ศิลปะแม่ไม้มวยไทยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีนักมวยไทยที่ใช้ศิลปะแม่ไม้มวยไทยได้อย่างยอดเยี่ยมและสมบูรณ์

จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดหนึ่งมีนักมวยไทยที่สร้างชื่อเสียงทั้งในและนอกประเทศ ทั้งในอดีตและปัจจุบันเช่น ผุศผาคน้อย วรวุฒิ, เพลี้ยจี้ก พิชญราชนันย์, จิตติ เมืองขอนแก่น, จ็อกกี้ ศิษย์กันภัย, ฟ้าประกอบ สิงห์สามเหลี่ยม โรเบิร์ต แก่นนรสิงห์ ฯลฯ หรือนักมวยที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศการแข่งขันมวยสากลสมัครเล่น เช่น สมรักษ์ คำสิงห์, วิชัย ราชนนท์

ในมหกรรมกีฬาโอลิมปิก ชัยณรงค์ กัณหา, พงษ์สิทธิ์ เวียงวิเศษ, สมรต คำสิงห์ ในมหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ล้วนมีพื้นฐานจากการชกมวยไทยทั้งสิ้น

ผู้วิจัยในฐานะมีความเกี่ยวข้องกับวงการมวยไทย เป็นทั้งอดีตนักมวยไทย ผู้ฝึกสอนมวยไทย ต้องการที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการตัดสินใจชกมวยไทยให้คะแนนของกรรมการตัดสิน โดยมุ่งหวังให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของอาวุธแม่ไม้มวยไทยที่ใช้ในการแข่งขันมีความเท่าเทียมกัน เพื่อให้ลูกหลานไทยได้ตระหนักว่ามวยไทยที่แท้จริงเป็นทั้งศิลปะและศาสตร์แห่งการต่อสู้ของชาติซึ่งจะประเมินค่าเป็นเงินมิได้ทั้งความงดงามกว่า ทั้งอันตรายและควมมีคุณธรรมมากกว่าการต่อสู้ประเภทอื่น คนรุ่นใหม่จะได้รู้เรียนศิลปะมวยไทยอย่างถูกต้อง อันจะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและมนุษยชาติ เพื่อช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดมรดกอันล้ำค่านี้ให้สมกับ คำกล่าวที่ว่า มวยไทย มรดกไทย มรดกโลก ให้ดำรงอยู่คู่คนไทยตลอดไปและเพื่อที่จะนำเอาข้อสนเทศที่ได้ไปเสนอแนะ เจริญนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการอนุรักษ์พัฒนาปรับปรุงมวยไทยให้เป็นมรดกโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการตัดสินใจชกมวยไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการตัดสินใจชกมวยไทย จำแนกตาม ผู้เกี่ยวข้องกับมวยไทย
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการตัดสินใจชกมวยไทย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ประชาชนจังหวัดขอนแก่นมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจชกมวยไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง
2. ประชาชนชาวจังหวัดขอนแก่นที่เกี่ยวข้องกับมวยไทยแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจชกมวยไทยแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ จังหวัดขอนแก่น
2. ประชากร คือ ประชาชนจังหวัดขอนแก่น และมีชื่อตามบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในวันที่ 31 กรกฎาคม 2548 จำนวน 1,138,179 คน
3. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักมวย หัวหน้าค่ายมวย ผู้ชมมวย ผู้ตัดสินมวย เขียนพนันมวย ที่มีรายชื่อในบัญชีเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นที่ได้จากการคำนวณหาจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ จำนวน 396 คน
4. ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) จำนวน 1 ตัวแปร คือ ผู้เกี่ยวข้องกับมวยไทย ได้แก่ ผู้ตัดสินมวย เขียนพนันมวย นักมวย ผู้ชมมวย หัวหน้าค่ายมวย
 - 4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความคิดเห็นของประชาชนชาวขอนแก่นที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักมวย หมายถึง ผู้ซึ่งเข้าแข่งขันกีฬามวยที่จดทะเบียนกับการกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัดขอนแก่น
2. ผู้ตัดสินมวย หมายถึง ผู้ห้ามมวยบนเวที และผู้ให้คะแนนในการแข่งขันกีฬามวย และให้หมายความรวมถึงประธานผู้ตัดสินที่จดทะเบียนเป็นผู้ตัดสินการกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัดขอนแก่น
3. หัวหน้าค่ายมวย หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของค่ายมวยที่จดทะเบียนกับการกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัดขอนแก่น
4. ผู้ชมมวย หมายถึง ผู้ที่มีความสนใจและชื่นชมในศิลปะและการแข่งขันมวยไทย
5. เขียนพนันมวย หมายถึง ผู้ที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อมูลนักมวยและอัตราพนันราคาต่อรองของกลุ่มมวยแข่งขัน
6. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก แนวคิด สิ่งของหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงาม

ของสังคมมนุษย์ เพราะแต่ละสังคมจะมีลักษณะของวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนชาวจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการตัดสินใจไทยตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการตัดสินใจไทย ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จะให้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะนำไปวางแผนพัฒนาอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปประเพณีไทย ให้คงอยู่คู่ชาติไทยและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของโลก



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY